

La llavor de l'infern

La primera pel·lícula de Villaronga ha tingut un èxit de crítica a tots els llocs on s'ha exhibit. És ben difícil que el públic es quede indiferent davant de la que ja podem considerar pel·lícula de la temporada.

V. Sanchis

Agustí Villaronga s'ha atrevit a plantejar en la seua pel·lícula un tema insòlit: la fascinació que provoquen en nosaltres temes com ara la mort, l'amor, el sexe, el pecat, el crim, el delictes, quan refulgeixen en la pantalla amb tota la seua màgica obscenitat i bellesa. *Tras el cristal*, el seu primer llarg-metratge sorprengué a Berlín en l'últim Festival Internacional, va encendre els ànims a Sant Sebastià, ha estat programada en molts certàmens —Barcelona, Montreal, Los Angeles—, ha suscitat crítiques entusiastes i rencoroses. En fi, és una pel·lícula que no deixa indiferent ningú, més enllà de l'acceptació o el rebuig amb què es contemple el desenvolupament dramàtic d'aquesta fascinant història d'amor. Història protagonitzada per Angelo, el qual, enlluernat pels crims de l'ex-nazi Klaus, arribarà a identificar-se amb les seues perverses fantasies.

Hem conversat apassionadament amb Villaronga i ens ha contat com va sorgir la idea, quines han estat les dificultats amb què ha ensopgat en la realització, per què s'ha atrevit a proposar aquesta fascinant al·lucinació, què pensa sobre les reaccions provocades per la pel·lícula.

—*Com resumiries la idea central que sustenta el relat cinematogràfic? Quins aspectes la caracteritzen?*

—En la pel·lícula conflueixen moltes coses, potser massa. Potser el nucli el constitueix aquest procés d'embadaliment, de fascinació que es deriva de paraules tan desagradables com ara mort, horror, pecat, delictes. Jo crec que toque aquestes grans paraules perquè tots les duem a dins. *Tras el cristal*, per descomptat, no va amb contemplacions.

—*També concedeixes protagonisme als xiquets, que mostren les seues fantasies i el seu convuls món imaginari. ¿No creus?*

—Sí, la pel·lícula parla de la innocència, més ben dit, de la provocació de la innocència dels xiquets. Potser la raresa del film prové del fet d'haver

materialitzat en el comportament d'Angelo i Rena aquestes nocions que arriben a profanar la seua innocència.

—*Parlem d'Angelo, de la fascinació que experimenta davant el mal.*

—Angelo, l'assassí, només seria l'anella d'una cadena constituïda per moltes altres persones que també viuen fascinades pel mal. Angelo es limita a reproduir l'esquema, un procés per al qual ha estat ensenyat, instruït i iniciat. És per això que la xiqueta, Rena, després és la que continua aquesta cadena fatídica. Angelo servirà de detonant per a iniciar més persones. És una provocació, com ja ho fou abans per a ell el personatge de Klaus, amb qui arribarà a identificar-se plenament després d'un procés de vampirització total a través del qual ha pogut devorar les seues entranyes, els seus pensaments, la seua voluntat, els seus desigs més andòmals i excessius.

—*¿Per què vas triar el jove actor David Sust per encarnar aquest àngel exterminador de la pel·lícula?*

—Potser perquè no veia cap altre actor jove amb aquestes característiques. Fou una aposta. Jo el coneixia i el vaig creure adequat, entre d'altres raons, perquè es tractava d'una persona no gens professionalitzada. Li vam fer unes proves, va donar la imatge que esperàvem i ens vam posar a assajar.

—*¿Quin fou el motiu que et decidí a triar Günther Meisner per al personatge de Klaus?*

—Com que Klaus quasi tot el temps està tancat en el pulmó d'acer, el major atractiu havia d'estar a la cara. I Gunter, dóna la idea que és alemany, així, ja d'entrada, d'una manera molt simple. L'espectador pot acceptar perfectament que Klaus haja estat un nazi de la Segona Guerra Mundial, tal com el rostre i el cos de Gunter signifiquen, a banda la seua mirada inquietant.

—*I arribem ja al tema dels xiquets que han intervingut en la teua pel·lícula.*

—En un rodatge com aquest, a partir del fet d'abordar temes escabrosos, es genera una atmosfera, una espècie de joc que els xiquets assumeixen com a tal. Particularment, em resulta molt

«Tras el cristal' és la mirada del malvat que busca la bellesa del mal».

fàcil el tracte amb els xiquets. Crec que els entenc. Hi hagué una selecció en un casting que comptava amb més de cent xiquets.

—Fes memòria i intenta remuntarte a la idea motriu que t'ajudà a estructurar Tras el cristal com a obra cinematogràfica.

—Hi ha moltes coses de les quals no em recorde. Sé que hi havia uns somnis molt concrets. Vaig fer l'experiència de tancar-me en una casa per saber com podria percebre's el món exterior a partir d'una situació límit, claustrofòbica. I en aquests somnis i malsons apareixen imatges com les d'un home nu al cim d'un penya-segat, o la d'una dona ja morta, penjada, als peus de la qual dansaven frenèticament homes que ballaven amb ella. Accepte els meus malsons, per descomptat, però no en recorde clarament l'origen ni el contingut. Si que sé que es va produir en mi l'estranya sensació de sentir-me com alienat, exclòs, proscrit d'un món al qual tan sols podia accedir des de darrere el cristall. I que aquest s'interferia entre la meua mirada i la realitat exterior. Aquesta sensació que el món t'interessa, però que tu no pots participar-hi perquè ets tancat en una vitrina, en una peixera, se'm va imposar i va donar forma a les meues al·lucinacions.

—¿Què passa quan algú es queda coix, cec o sord.—sembles plantejar—quin tipus de relació pot mantenir amb el món exterior?

—Aquestes persones necessiten algú que siga com el seu instrument, la seua forma de vincular-se al món. Això, d'una banda. De l'altra, jo era professor i feia classes als xiquets. Sempre m'ha interessat conèixer a fons l'univers imaginari infantil. Crec que qualsevol aproximació a aquest univers implica una forma de provocació, tot i que no siga de la mateixa intensitat que en la pel·lícula. Hem perdut ja la memòria del que és ser xiquets. I quan ens hi acostem, d'alguna manera ja el profanem. Totes aquestes sensacions i idees s'exacerbaren el dia que vaig veure en televisió un programa referit a Gilles de Rais, qui, segons conten, assassinà més de quatre-cents xiquets durant la guerra dels Cent Anys, al segle XV. Xiquets que feia desaparèixer mitjançant els seus poders màgics. Després em vaig interessar per Bataille i d'altres fabuladors considerats maleïts, com ara, Baudelaire, Genet... I com que la dels Cent Anys era una guerra

que quedava ja molt llunyana, vaig pensar que el nazisme, encara viu en el record de molta gent, era més identificable com a text històric on arribarien a produir-se les majors profanacions de la innocència amb total impunitat dels assassins i els verducs. Vaig llegir molt sobre els camps de concentració, em vaig interessar pels experiments practicats als xiquets en els laboratoris.

—I així va anar construint-se Tras el cristal, que podem resumir com...

—Com una mirada sobre tots aquests fenòmens i anomalies. Però una mirada assumida des del punt de vista de l'assassí, del que mata, del que hi sent plaer, i no una mirada desplaçada als ulls de la víctima, del que pateix aquests crims o els recrimina des d'un punt de vista moral. És la mirada del malvat que busca la bellesa del mal. Jo no emet cap judici moral. Tampoc no sóc cap monstre. És acollonant. Moltes voltes m'he hagut de disculpar per haver fet aquesta pel·lícula. La realitat de cada dia és molt més bèstia, t'ho assegure, que la brutalitat i l'horror que es mostra en la meua pel·lícula.

—¿T'has preguntat alguna volta per què Tras el cristal provoca passions, insults, desqualificacions absolutes, entusiasmes viscerals? ¿Per què creus que resulta tan dura, tan angoixant, tan inquietant?

—Potser perquè s'hi mostren coses que arribem a sentir, però que tendim a censurar. I quan les veiem en la pantalla, tan descaradament i provocativament, es posen en marxa els mecanismes dissuasoris, de culpabilitat, d'incomoditat davant el fet d'estar veient, com un vulgar voyeur, escenes terribles i repulsives en les quals no ens agradaria participar, per raons ètiques potser, però que fruïm en veure-les representades cinematogràficament.

—Tu mostres un procés d'amor total, un desig boig per posseir l'altre, que és la màxima expressió de l'amor, ¿no et sembla?

—Sí. Totes aquestes cerimònies ritualitzades, tràgiques, inclús fantàstiques en termes de ciència ficció, recullen les necessitats d'allò que vols contar. Quan el guió ja estava molt elaborat, em vaig adonar que la pel·lícula respectava el mateix procés seguit per les clàssiques històries vampíriques. Era com una pel·lícula de Dràcula, si et pares a pensar. Algú inicia a un altre en el món del mal, i aquest, al seu torn, ensenya a una altra persona que recull aquesta espècie de llavor que va creixent fins fer-lo un personatge malvat.

«La pel·lícula parla de la provocació de la innocència dels xiquets».

—Això em recorda Polanski.

—En concret, dues pel·lícules seues *Repulsion* i *La semilla del diablo* em semblen estupendes i es refereixen a aquests temes que estem tractant.

—La teua pel·lícula insinua i suggereix. En aquest sentit, ¿com s'ha d'interpretar el boca a boca practicat per Angelo sobre el rostre inert de Klaus?

—En aquest moment Angelo està realment fascinat per Klaus, per això és una història d'amor molt complet. Angelo busca l'amor en aquesta persona, vol assemblar-se a Klaus. Però, ¿què troba? Una mòmia. Klaus és un ser absolutament acabat. I com que no troba l'objecte del seu desig, no té més remei que reproduir tot això en ell mateix, en el seu cos. És la seua manera d'assolir allò que ha decidit de posseir durant tant de temps: esdevenir Klaus. I el mateix passa a Rena.

—Algú ha cregut veure en la seqüència final una al·lusió iconogràfica a *Apocalypse Now* de Coppola, quan

Martin Sheen emergeix de les aigües abans de matar Brando. La intensitat del color blau em va recordar Encuentros en la tercera fase. Això dona idea del poder suggerent de les imatges. ¿Tu què en penses?

—Sí, accepte la teua lectura, perquè la seqüència ens remet a l'univers galàctic. Com la bola de cristall ens remet al Rosebud de *Citizen Kane*. Però jo voldria afegir que quan se'm va ocórrer tancar, encapsular els dos últims supervivents, Angelo i Rena, dins de la bola, no sospitava que algú, com la dolçament amarga Mercè Rodoreda, arribaria a expressar aquesta mateixa sensació d'immutabilitat, que tot és conclòs i immodificable, en unes pàgines de la seua novel·la *La mort i la primavera*. Quan vaig llegir això, immediatament vaig pensar que havia expressat magníficament allò que jo imaginava. Tot estava allí, en aquella bola de cristall, dibuixat des d'abans.

—¿En Angelo es produeix un pro-

vés cap a la follia o seria inexacte parlar en termes patològics?

—Angelo no embogeix (potser sí des del punt de vista psicològic establert), sinó que inventa el seu propi món. Com que aquest món no existeix, es dedica a inventar-lo. De la mateixa manera que inventa el cos de Klaus i el seu propi cos. Angelo inventa el passat de Klaus, els seus deliris i la seua casa. Clar que fer fogueres dins d'una casa i posar-hi filats pot resultar il·lògic i irracional. Però Angelo, així, crea el seu propi món, la seua apropiada fantasia, està lluitant per fer alguna cosa. ¿Què pensariem d'algú que decidís anar a un hospital de xiquets morts de fam en un país com Etiòpia, si aquest individu fos un jove amb aquest desig tan atípic? Doncs és la mateixa cosa. Només que, en lloc de voler salvar els negrets, Angelo ha esdevingut deixeble del mal i el practica amb delectança. Lluita per les seues il·lusions.

—Només hi ha alguna que altra escena rodada en exteriors, com l'escapada de Rena i la pluja que la fa aturar-se i reflexionar. ¿Què li passa en aquest moment de vacil·lació quan dubtava entre anar al poble o romandre amb Angelo?

—Rena només coneix Angelo, a part dels seus pares ja morts. No té ningú més en la vida. L'únic personatge pel qual sent atracció, fascinació i inclús amor, és Angelo. La xiqueta madura i esdevé adulta en prendre la decisió que la va dur als braços d'Angelo. Ètern retorn. El procés de fascinació del mal continua.

Hem de posar fi a una conversa en la qual ens hem implicat de veritat. Com un tema d'aquesta importància requeria. Aquest nou Lancelot del Llac ja està disposat a mamprendre una altra aventura fantàstica a través del sexe, l'amor i la mort. Això ha estat només una passejada. □

CATALANS AMB ELS REFUGIATS

Diumenge, 29 de març. 12 hores. Cotxeres de Sants. Barcelona

Acte de solidaritat

Parlaran: Un familiar dels refugiats, Pere Ros (CSPC) i Josep Guia (MDT)
Seran presents delegacions d'HB (Euskadi) i BNG (Galícia)

MOVIMENT DE
DEFENSA DE LA TERRA